

# דברי תורה

## מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ויצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תרפ"ז

### בסעודה שלישית פרשת בשלה תשע"ב לפ"ק

ע"ש. ויש להבין למה עושין רמז זה רק בשבת, הלא המן ירד גם בחול מדי יום ביומו, והיה מונח המן בקופסא, ואין עושין זכר לזה רק ביום השבת.

**ונראה** דהנה במצות שמיטה כתיב, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית, הן לא נורע ולא נאסף את תבואתנו, וצויתני את ברכתי לכם בשנה השביעית, ועשת את התבואה לשלש השנים (ויקרא כה-ב). וכתוב בספח"ק נועם אלימלך (פ' בהר) בשם אחיו זצ"ל, לפרש הכתוב וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית (כה-ב), דיש לדקדק היות שהתורה יצאתה בכאן מדרכה, שדרך הקרא לכתוב איזה יתור לשון בפסוק אפילו אות אחת, ועל ידי זה מתורץ כמה קושיות, אבל הקושיא לא נכתב בעצמה בתורה, וכאן נכתב הקושיא, וטוב היה שלא לומר כי אם וצויתני את ברכתי, וממילא לא יקשה שום אדם לומר מה נאכל. ונראה שהשי"ת כשברא את העולם השפיע מטובו צינורות מושכים שפע לצרכי בני אדם, ודרך השפע שלא להפסיק כלל, אלא כשהאדם נופל ממדרגתו ואין לו במחון כבורא ברוך הוא, המשגיח אמיתי הון ומפרנס בריוח בלי הפסק כלל, אז עושה האדם ההוא במחשבתו ההיא אשר לא מטוהר פגם חלילה בעולמות עליונים, ומתישין כח פמליא של מעלה רחמנא לצלן, ואז נפסק השפע חלילה, וצריך השי"ת לצוות מחדש השפע שתלך כמו מתחילת הבריאה. וזהו וכי תאמרו וכו', שהתורה מלמדת לאדם דרכי ה' שיהיה שלם במחשבתו על אלקיו ולא יאמר כלל מה יאכל, כי כאשר חלילה יפול מן הבטחון לחשוב מה יאכל, הוא עושה פגם חלילה בהשפע, ואמרחו כלפי שמיא לצוות מחדש. וכי תאמרו, פירוש כאשר תאמרו כך אז תמריחו אותי וצויתני וכו', אלא לא תנהגו כך ותבטחו בה' בכל לבבכם, ואז תלך השפע בלי הפסק כלל תמיד לא יחסר כל בה עכ"ל.

**וביאורי** הדברים הוא, כי בודאי אם ה' ברא את האדם, באופן שהוא צריך לחיות מפרי הארץ, ושוב ה' מצוה שלא נורע בשנה השביעית, באופן שאין מה לאכול אז, בודאי לא יבא כסרונאי עם בריותיו, ולא ימוש ה' את עמו, לצוות עליהם דבר שאין בכח אדם לקיים. ועל כרחך שיש מהלך מאת ה' איך יתפרנסו בשנה זו, ואין מקום אפילו להעלות על הדעת קושיא כזו מה נאכל בשנה השביעית, כי הלא אפילו אדון בשר ודם בעל אחראי, לא יתן ציווי לפועליו כדבר הזה, אם לא יזמן מתחלה דרך שיוכל להתקיים ציוויו. ועל כרחך שיש שביל של שפע אשר אין אתנו יודע עד מה, שיהא שורה ברכה להמציא מזונות האדם גם על

**ויאמר** ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, ויצא העם ולקמו דבר יום ביומו, למען אנסנו הילך בתורתני אם לאו (מז-ד). ויש להבין למה אמר לשון 'ממטיר', ולא אמר הנני 'מוריד', וכמו שפירש בתרגום. (ועיין ברמב"ן). ב' ולקמו דבר יום ביומו, ברש"י צורך אכילת יום ילקמו ביומו, ולא ילקמו היום לצורך מחר. ולכאורה לפי זה היה לו לומר 'אכילת' יום ביומו. ג' למען אנסנו הילך בתורתני אם לא, וברש"י אם ישמעו מצות התלויות בו, שלא יותירו ממנו, ולא יצאו בשבת ללקוט ע"כ. ואכתי תקשה למה אמר 'למען' אנסנו, וכי עבור זה ירדה המן למען לנסותו בקיום מצות התלויות בו.

**ד** להלן בפרשה, ויראו בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא (מז-ז) וברש"י הכנת מזון הוא ע"ש. וצריך ביאור דהרי המן מזון הוא, לחם מן השמים, ולא רק הכנת מזון. ה' ויאמר משה אליהם הוא הלחם אשר נתן ה' לכם' ולאכילה. ולכאורה האי 'לכם' מיותר, דבודאי עבור ישראל ירדה המן במדבר, ולא לאחרים.

**ו** והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו, והיה משנה על אשר ילקמו יום יום (מז-ה). וברש"י אשר יביאו והיה משנה, לאחר שיביאו ימצאו בו משנה במדידה וכו' ע"ש. והיינו שגם ביום הששי לקמו רק עומר אחת, וכאשר באו לביתם ומדרדו מצאו לחם משנה. ולכאורה למה עשה ה' גם זה למגנא, הרי יכולים היו ללקוט ביום הששי שני עומרים, ולא יצטרכו לגם.

**ז** ויהי ביום הששי לקמו לחם משנה שני העומר לאחד, ויבואו כל נשיאי העדה ויגידו למשה, ויאמר אליהם הוא אשר דבר ה' שבתון שבת קודש לה' מחר (מז-כב). וברש"י כשמדרדו את לקימתם באהליהם, מצאו כפלים, שני העומר לאחד. ומדרש אגדה לחם משונה, אותו היום נשתנה לשבח בריוח ומעמו ע"ש. ויש להבין מעם הדבר, למה היתה זאת בשבת דייקא.

**ח** ותעל שכבת המל והנה על פני המדבר דק מחוספס וגו' (מז-ד). וברש"י המל יורד על הארץ, והמן יורד עליו, וחוזר ויורד מל עליו, הרי הוא כמונח בקופסא (יזמא עה:): ע"כ. ויש להבין הרמז בזה שהיה מכוסה במל מכל הצדדים. ומבואר בשלחן ערוך (או"ח רעא-ט) דבשבת צריך שתהיה מפה על השלחן תחת הפת, ומפה אחרת פרוסה על גביו, ובמזמור כתב במעמו, שהוא זכר למן שהיה מונח בקופסא מל למעלה ומל למטה

שנה ההוא. אך ההרהור על דרכי ה', זה מפסיק שפע עליון, עד שמצטרך ציווי חדש של ברכה, וציותי את ברכתי לכם בשנה הששית.

**זכמו** כן ישראל במדבר, אם ה' הוציאם ממצרים באותות ובמופתים להביאם במדבר, אין מקום להתלונן כי הוצאתם אותנו אל המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב, בודאי הוכן שפע מן השמים לפרנסם גם שם, אך באמרם מה נאכל נפסק השפע ההוא, והוצרכו לברכה מחדש שיוריד להם מן מהשמים. [שוב הראוני מה שכתוב בנועם אלימלך בפרשתנו, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, פי' הנני פירושו בדבר ההוא תמיד, כלומר שהשם יתברך אומר מה שאתם אומרים שצריכים לפרנסה, אני תמיד בכל עת מוכן ומוזמן לפרנס ולתת לכל איש מידי יום ביומו פרנסתו מהשמים. ויצא העם ולקטו בו' עבל"ק].

**וזכר** מקום הפסידו ישראל הרבה במה שהתלוננו, ואלמלי היה נשאר השפע שמתחלה, היתה אכילתם במדבר באופן נעלה יותר. והוא על פי מה שכתוב בפנים יפות בפרשתנו, לבאר הכתוב (תהלים עה-בב) לחם אבירים אבל איש, צדה שלח להם לשובע, ודרשו חז"ל (יומא עה:): לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו, ואם לא היו מתלוננים היו זוכים לאכול את המן בלי שום לבוש גשמי, כמו שאמר הכתוב (שם פב-ו) אני אמרתי אלקים אתם, שהיה רצון ה' להיות האדם כמלאכים וכו', ונפלו ממדריגת מלאכים למדריגת אנשים, והוצרך המן להתגשם בלבוש עב בבחינת הגוף. אלא שהיה חילוק ביניהם, כי לפי ערך בחינות של כל אחד ואחד, טעמו בו טעם רוחני. והיינו דאמר 'לחם אבירים אבל איש', הוא החשוב, שטעמו בו טעם שמועמן בו מלאכים. ולשאר העם שהתלוננו 'צדה שלח להם לשובע', ולא היו טועמים בו אלא כדי שביעות גופם ע"ש. הרי לנו שעל ידי שהתלוננו לא הוריד להם לחם רוחני דוגמת מלאכי השרת, אלא שהתגשם ונתלבש בלבוש גשמי כנגד חומרם הגשמי. ורק הצדיקים שביניהם זכו לטעום לחם אבירים, לחם שמלאכי השרת אוכלים.

**ויש** לומר עוד כי אמרו חז"ל (שם) כתיב (במדבר יא-ט) וברדת הטל על המחנה לילה [אלמא בתוך המחנה ירד], וכתיב (שמות מז-ד) ויצא העם ולקטו [יצאיה מחוץ למחנה משמע], וכתיב (במדבר יא-ח) שמו העם ולקטו [משמע למרחוק], הא כיצד, צדיקים יורד להם על פתח בתיהם, בינונים יצא העם ולקטו, רשעים שמו העם ולקטו. ואמרו (שם) עוד, כתיב (שמות מז-ח) לחם [משמע אפוי], וכתיב (במדבר יא-ח) עוגות [משמע קודם אפיה], וכתיב (שם) וטחנו. הא כיצד, צדיקים לחם, בינונים עוגות, רשעים טחנו ברחיים ע"כ. ומבואר מזה דלא נפל המן לכולם במדה אחת, אלא צדיקים ניתן להם בלי מירחה, על פתח בתים, וגם באיכות היתה עשויה כבר לחם, והבינונים הוצרכו למירחה מועטת, ולרשעים במירחה מרובה.

**ונראה** דכל זה נתהווה רק אחר שהתלוננו מה נאכל, אבל השפע במקורו מתחלתו, היתה להוריד לכולם מן על פתח בתים, ולא יצטרכו ללקוט כלל, והמן יהיה לחם אפוי, שאין צריכין לטחון במדוכה ולבשל ולאפות אחר כך. אלא שהחמא גרם שהתלוננו על ה', ונפסק השפע

העליון שהיה בהארת פנים, והלחם אבירים נשתנה להם, שהתגשם בלבוש גשמי, והוצרכו ללקיטה, ולהכין המזון שיהיה ראוי לאכול על ידי טחינה ובישול ואפיה. – ויתכן לומר שגם מה שניתן להם בצמצום, איש לפי אכלו עומד לגלגולת, ולא העדיף המרבה, ונצטוו שאל יותירו ממנו עד בוקר, וכאשר הותירו הבאיש והתליע, כל זה בא רק אחר שהתלוננו, ולולא זאת היה ניתן להם המן בהארת פנים בלי גבול, ולא היה יורד יום יום, אלא היה נשאר שמוח יומם ולילה, שהרי מן שירד להם לישראל היה בשפע רב, גבוה ששים אמה, והיה מתגבר ועולה עד שרואין אותו כל מלכי מוצר ומערב (שם).

**וזהנה** החילוק בין מל ומטר, כי מטר בא רק באתערותא דלתתא, שהגשם הוא ליחות הארץ העולה מעלה, וכאשר יגיעו למעלה יתקבצו, ויורדים למטה, ולכן כאשר יתייבש האדמה ולא יעלו ליחות כל כך, לא ירדו גשמים, ואין מפה יורדת מלמעלה שאין עולין כנגדה מפיים (וזה"ק ח"ג רמז:). אבל הטל אינו מליחות הארץ, רק יורד מנטיפות הליחות בחלק האויר הרחוק מאתנו, ועומד תמיד קר ולח, ומשם יטפו אגלי טל על הארץ, ולכן מל הוא מאתערותא דלעילא (ועיין בזה ביערות דבש (דרוש א) על מאמרם (תענית ד). כנסת ישראל שאלה שלא כהוגן, ויבא כגשם לנו (הושע ו-ג), אמר לה הקב"ה את שואלת דבר שפעמים מתבקש ופעמים אינו מתבקש, אבל אני אהיה לך דבר המתבקש לעולם שנאמר (שם יד-ו) אהיה כמל לישראל ע"ש).

**ולענינינו** יש לומר, כי השפע המכוונת מתחלת הבריאה לפרנסת האדם, והו' בחי' מל היורדת מאתערותא דלעילא מעצמו, אבל כאשר האדם מהרהר אחר קונו ומתלונן מה נאכל, ודואג מאין יבוא עזרו, אז נפגם השפעה זו של מל, וצריכין לעוררו שנית מלמטה מחדש בתפלה ותחנונים ואז יורד שפע חדשה, וזהו בחי' גשם. ולכן היה המן מכוסה במל מלמעלה ומלמטה, להורות כי כן הוא המן בשורשו כמל, שפע היורד מאתערותא דלעילא לבד, אבל התלונות גרמו לבמל שפע ההוא.

**וזהו** ויאמר ה' אל משה הנני 'ממטיר' לכם לחם מן השמים, כדמות המטר היורד מהשמים, שלא בא מאתערותא דלעילא, אלא בחי' יבוא כגשם לנו, ולא יהיה המן עוד כפי מה שהוא שורשו למעלה, לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו, אלא יתגשם הלחם ההוא. ויצא העם ולקטו, ולא יהיה עוד לכולם על פתח בתים. ומעומת המן תהיה שונה אצל כל אחד, דבר יום ביומו, לפי מדריגתו באותו יום כן יהיה המן אצלו, לחם אבירים אבל 'איש', מי שהוא חשוב בחינת איש יטעום בו טעם שמועמן מלאכי השרת, ולפשוטי עם רק צדה שלח להם לשובע, למען אנחנו הילך בתורתו אם לא, כל אחד יהיה בידו לנסות עצמו בזה באיזה מדריגה הוא עומד, הילך בתורתו אם לא.

**וכאשר** ירד המן כתיב, ויאמרו איש אל אחיו מן הוא, הכנת מזון, לא זכינו ללחם אבירים הרוחני שאין צריכין להכינו כדי לאכול, אלא יש להכין המזון בבישול ואפיה שתהיה ראוי לאכילה. ויאמר להם משה, הוא הלחם אשר נתן ה' לכם' לאכלה, לחם אבירים של המלאכים אין צריכין

הכנה, רק אתם גרמתם זאת שהפסקתם השפע הראשונה, ולכם ניתן המן בדרך שצריכין להכינו מתחלה, הן בלקיטתו, והן בבישולו.

**ויש** לומר דלכן הנגינה על הכתוב, ויראו בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא, מונח רביעי, שעל ידי שהתלוננו אבדו ארבעה מעלות מן הלחם האבירים שמלאכים אוכלים. (א) שנתגשם הלחם בלבוש גשמי. (ב) הוצרכו למרוח ללקום. (ג) הוצרכו למחון לבשל ולאפות. (ד) שהבאיש וירם תולעים, ולא יכלו להותירו מיום ליום. וזהו ויראו בני ישראל, מונח רביעי, שיש בו ארבעה שינויים מהמן של מעלה שמלאכי השרת אוכלין, ויאמרו איש אל אחיו מן הוא, מוזן זו צריכה הכנה, שנתגשם מהלחם של מעלה. ואמר להם משה, הוא הלחם אשר נתן ה' לכם' לאכלה, אתם כמעשיכם שהרהרתם והתלוננתם, גרמתם שהלחם היא בצורה זו.

**ואיתא** בגמרא (יומא עו.) שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי, מפני מה לא היה יורד מן לישראל פעם אחת בשנה. אמר להם אמשול לכם משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שיש לו בן אחד, פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה, ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה. עמד ופסק מזונותיו בכל יום, והיה מקביל פני אביו כל יום. אף ישראל מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים, היה דואג ואומר שמא לא ירד מן למחר, ונמצאו כולן מתים ברעב, נמצאו כולן מכוונים את לבם לאביהם שבשמים ע"כ.

**וגראה** כי לולא שהתלוננו והרהרו אחר ה' מה נאכל, והיה אמונתם חזקה שאין ספק אשר ימציא להם מזונם גם במדבר, וכמו שהיו במדרגינה זו ביציאתם ממצרים, אשר גם צדה לא עשו להם (שמות יב-למ), וברש"י שלא אמרו היאך נצא למדבר בלא צדה, אלא האמינו והלכנו, הוא שמפורש בקבלה, זכרתי לך חסד נעורך אהבת כלולתך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה (ירמיה ב-ב) ע"ש. ואם היו נשארם במדרגינה זו, אין צריכין להוריד מן יום יום, כדי שיכוונו לבם לשמים, ודי בירידת פעם אחת בשנה, ולא הבאיש ורמה לא היתה בו, ורק עבור שהרהרו אחר ה', כדי לחזק אמונתם בה' שיכוונו לבם לשמים, הוצרך לירד המן רק דבר יום ביומו.

**ואולי** יש לומר, כי מה שהמביע ה' בהאדם תאוה להרבות הוננו, ומי שיש לו מנה רוצה מאתים. ולכאורה כיון שהזמין לו ה' עשירות להתפרנס בו כל ימי חייו הוא זורעו אחריו, למה ממרירו ה' שיתאוה לסחור עוד ועוד, להרויח עוד ממון, ועושהו בחשק כזה, כמו העני שעובד עבור פסת לחמו לחיות בו. ולפי מה שנתבאר ממונה בזה מוכה רבה, כי לולא זאת, היה דומה להבן מלך שקבע לו אביו פרנסתו פעם אחת בשנה, שלא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה, ומה לו לאדם לחיים כזה, שאין מכיזין לבו לאביו שבשמים, שיש לו כבר די מחסורו. על כן נתן ה' לו בטבעו שלא יסתפק במה שיש לו, וכאשר מזדמן לו מסחר חדש, ראשו ורובו נתון בו שיצליח, ומבקש רחמים מקונו שיוגמר המקח למובה, וירויח ולא יפסיד, ובוה גם הוא מכיזין לבו לשמים כל הימים.

**אמנם** גם אם יארע שיהודי מהרהר אחר דרכי ה', ודואג ואומר מאין יבוא עזרי, וכאשר הוא עומד בארץ לא זרועה, בלי מבוא לפרנסה, עומד

מיואש ממצבו, אין זה רק בימות החול שראשו שקוע בעניני גשמיים. אבל בבוא יום השבת, יומא הנשמתין, יום של אמונה שמעיד עדותו כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, שבדבר ה' שמים נעשו, הכל נברא בדיבור ה', ובעשרה מאמרות נברא העולם יש מאין, אין כאן שום דבר בעולם שעומד מעצמו רק כח ה' מהוה אותו ליש. ואם יוכל ה' לברוא עולם כולו מאין, מכל שכן שיוכל להמציא לאדם לחמו ומזונו, עומד לגלגולת. ואם מה דלא הוה הוה, דהוה לא כל שכן (סנהדרין צא.).

**ולכן** כאשר ייסד דוד המלך בשירותיו, מזמור שיר ליום השבת (תהלים צב-א), אין בו דבר מעצם השביתה של יום השביעי, אלא הוא מלא שבה ושירה והודאה לה' על כל טובותיו, טוב להודות לה' ולומר לשמך עליון, להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות, כאשר מאיר הצלחתו בבוקר אור, אז מגיד ומספר חסדו, 'אמונתך בלילות', כאשר נמצא במצב חשוד ואפול, שקעה עליו שמש הצלחתו, הוא מתאמץ באמונתו. ואומר בניחותא מאין יבוא עזרי, גם כאשר אין לו שום דבר ושום תקוה להתנוסס, גם כן יבוא עזרי, כי עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ, ואם ברא שמים וארץ יש מאין, יכול עוד ה' להמציא לאיש פעום די מחסורו אשר יחסר לו.

**ולכן** בבוא יום השבת שנתעלו כל ישראל באמונתם, אותו יום לא הוצרכו למרוח לצאת ללקום ביום השבת, וגם בערב שבת לקמו רק כמו בשאר ימים, ולאחר שבאו לביתם מצאו בלי מורח שהיה כפול במדידתו, ולא הבאיש ורמה לא היתה בו, ואותו היום היה משונה בריחו ומעמו לשבת, לחם משנה, לחם משונה. להורות שבשעה שבא האדם להכרה שהכל הוא מאת ה', ומקיים השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך, אז זוכה למן כזה שהוא דוגמת הלחם שמלאכי השרת אוכלים, שאין צריכין למרוח עבורו כלל, אפילו ללקמו אינו צריך. הוא לוקם ביום השישי עומד אחד, ועבור השבת הוא מוצא בביתו עומר מיוחדת אשר לא מרח ולא עמל עליה. ומעמו משונה משאר ימי החול, כי בלחם זה פועם מעם שמלאכי השרת אוכלים, מעם רוחני בלא לבושים גשמיים.

**ולכן** ביום השישי כאשר לקמו עומר אחד, ובאו לביתם ומצאו שיש בו שני עומרים, והוא גם לחם משנה, לחם משונה בטעמו ובריחו, ויבואו כל נשיאי העדה וסיפרו למשה מה שמצאו, ומה היום מיומים. וגם אם ה' רצה ליתן עומר שני עבור השבת, מכל מקום היו יכולים בערב שבת לצאת ללקום שני עומרים, ולמה נעשה גם כזה למצוא בבית עומר שני. והשיב להם משה, הוא אשר דבר ה' שבתן שבת קודש לה' מחר, ובשבת כאשר האדם עומד חזק יותר באמונתו באופן נעלה, השפעת מזונו הוא ממקור השפע הראשון, ואין צריך ללקום, אלא מזדמן לו בלא מירחא, ולא עוד אלא שמשונה בטעמו וריחו, בהארת פנים מאת ה'. ומן הזה לא נבאש, ולא ירום בו תולעת, כי רוח רוחני בו. וזהו שאמר להם משה, ראו כי ה' נתן לכם השבת, על כן 'הוא' נתן לכם ביום השישי לחם יומים (מז-בט), אין אתם צריכים אפילו ללקום זאת, אלא הוא נותן לכם ברכה בביתכם למצוא בו עוד עומר ליום השני.

**ועל** כן כאשר לוקחים לחם משנה בשבת, נותנים מפה עליה מלמעלה ומלמטה דוגמת המל, כי זה בא להורות להאדם, להתבונן שמלחם

משנה זו לא לקטו רק לחם אחת, והלחם השנית בא מעצמו בלי מירחא ובלו לקטוה, כי בשעה שמתעצם ומתחזק באמונת ה' ביום השבת, שה' ברא הכל יש מאין, והוא מסדר כל צורכי האדם גם כאשר לפי ראות העין אין מנום, אז ממשיך שפע העליון ממקורו, והכל בא לו בלי מירחא, ואז הלחם ההוא בבחינת מל, מאתערותא דלעילא כפי שורשו מתחילת הבריאה.

**ועל** זה צוה ה', מלא העומר ממנו למשמרת לדורותיכם, למען יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר וגו' (מז-לב), והוא כדי לתת לב לדורות עולם איך היא השפעת הפרנסה מאת ה', שכאשר התלונונו ישראל אז נפסק השפע העליונה, ולא זכו לאכול לחם אבירים דוגמת מלאכי השרת, אלא נתגשם הלחם, ובא להם עוד במירחא. אבל ביום השבת, יומא דמהימנותא, אז היה הלחם משונה במעמו וריחו, ובא להאדם בלי מירחא. ולהתבונן כי ה' זן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כינים, רבני רבבות בעלי חיים שקצים ורמשים מתפרנסים מאת ה', ומכל שבן שבידו להזמין פרנסת האדם, אלא הרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי, ההרהורים אחר דרכי ה' מפסיקים השפע.

**וזוהו** הענין שאמרו, קשין מזונותיו של אדם בקריעת ים סוף (פסחים קיח), וכמו כן אמרו חז"ל (סוטה ב.) וקשה לזווגן בקריעת ים סוף. וענינו הוא, כי מצינו בקריעת ים סוף שדפק משה על שערי רחמים, עד שאמר לו ה' מה תצטק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו (יד-מו), ושרו של ים לא רצה להקרע, ומען אני קשיש ממך (שמו"ר כא-ו), ומה נשתנו אלו מאלו (ילקוט רלד). ולכאורה הרי תנאי התנה ה' עם הים בתחלת הבריאה שיקרע לפני ישראל (ב"ר ה-ד), ומה לו להים למעון, ולמה הוצרך משה לצעוק על ישועתם. אך לפי המתבאר אתי שפיר, כי הן אמת שמתחלת הבריאה היה מוכן להם ישועתם, אבל אחרי שנאמר בהם וימרו בים על ים סוף (תהלים קו-ז), ואמרו המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר (יב-יא), נפסקה אותה השפע, והוצרכו שיתחתו להם שער חדש לישועתם.

**וכמו** כן הוא במזונות האדם, כבר בתחלת יצירתו הביאו לפני ה' מפה זו, וגזרו עליו אם יהיה עני או עשיר (גדה מז:), ומדי שנה בשנה כל מזונותיו קצובים לו מראש השנה (ביצה מז:), וזכר בא לעולם בא ככרו בידו (גדה לא:). ואם כן מן הדין לא היה צריך להיות פרנסתו קשה עליו. וכמו כן זיווגו של אדם, הרי ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני (סוטה ב.). ורק המחשבות וההרהורים שונות, של רבות מחשבות בלב איש, הם מעכבים השפע, והוא דוגמת קריעת ים סוף, שגם שם היה תנאי לישועתם, ואף על פי כן שרו של ים התרים כנגדם, והוצרכו לתפלת משה להמשיך להם ישועה. ובדרך זה קשה גם פרנסתו וזיווגו של אדם, והוא בקריעת ים סוף.

ואמר הכתוב, וילקטו המרבה והממעיט, וימודו בעומר, ולא העדיף המרבה, והממעיט לא החסיר, איש לפי אכלו לקטו (מז-ג). וזוהו הורה לנו ה', כי לא ריבוי ההשתדלות מוסיפה פרנסת האדם, אלא הכל נקצב מן השמים, ואי אפשר לו לאדם להוסיף על מה שנגזר עליו, וגם כאשר לפי ראות העין הרבה ללקט, כמה דרכים יש למקום ליטול זאת ממנו. וכמו כן הממעיט לא החסיר, אי אפשר להחסיר ממה שנקצב לו, וזה מורה על מאמרם (יומא לת.) אין אדם נוגע במוכן לחבירו, וגם כאשר החסיר לו, סופו הממעיט לא החסיר, וה' ישלים לו חסרונו. ולכן אמר ה', הנני 'ממטיר' לכם לחם, כי המטר אין מפה אחת נוגעת בחברתה, כמו שאמרו (בבא בתרא מז.) הרכה טיפין בראתי בעבים, וכל טיפה וטיפה בראתי לה דפוס בפני עצמה, כדי שלא יהא שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד ע"כ. וכן אמרו במדרש (ב"ר יג-ו) דאין טיפה נוגעת בחברתה ע"כ. ופירשו מה שקרא לה הכתוב (דברים לב-ב) כשעירים עלי דשא, שיש הפסק שער בין מפה אחת לחברתה ע"כ. וכמו כן בהלחם אשר נותן לנו ה', הנני 'ממטיר' לכם לחם, כמו המטר שאין מפה אחת נוגעת בחברתה.

**ובשבוע** זו הוא יומא דהילולא של הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש זי"ע שהיה מזהיר בכל עת על שינון האמונה בפה, באמרו, האמנתי כי אדבר (תהלים קמו-ו), אימתי זוכה אני לאמונה שלימה, רק כאשר הנני מדבר ומבטא אותה בפי. והוסיף, אבדה האמונה נכרתה מפייהם (ירמיה ז-כח), אם רואים אדם שאיבד את אמונתו חלילה, הרי שהסיבה לכך נעוצה בזה שאינה מזכירה בפיו, נכרתה מפייהם. והיה רגיל לומר, אנו לא באנו לעולם לצורך הטבה גשמית, כי אם להחזיר אמונת ה' ויראת שמים בלבבות ישראל. אמנם כאשר בא אלינו יהודי הזקוק לרווחה בעניני גשמייות, מיעצים אנו לו שישבות אצלנו בשבת קודש, ובמשך כל השבת משתדלים להגדיל את אמונתו בו ית', באופן שממילא יתמלא כל משאלות לבבו.

**וסיפר** האדמו"ר מסלאנים זצ"ל, על חסיד אחד מהרה"ק מלעכוויטש זי"ע שהיה עסקו במכירת מלח, פעם פתח איש אחד חנות של מלח ממול חנותו, ועברו כל הקונים שלו לחנות האחר. חשב לעצמו, הלא אין אדם נוגע כמה שמוכן לחבירו, אם כן הרי אני אפיקורס שהריני מצמצר בזה [בין איך דאך שוואך אין די אמונה]. נסע ללעכאוויטש ונתחזק באמונה, וחזר לביתו, ויותר לא הצמצר מזה. אחר כך עלה במחשבתו, הרי כאשר אני רואה בשאר בני אדם שמרויחים ממון יש לי הנאה מזה, וכשהחנות שממול חנותי מרויח ממון אין לי הנאה, אם כן הרי אני אפיקורס, ונסע עוד הפעם ללעכאוויטש ונתחזק שוב באמונה, וחזר לביתו, וכבר היה נהנה מזה שהחנות האחר מרויח ממון. (הובא בשיח זקנים ח"ח). — כה יתן ה' שנוכל להתחזק בולנו באמונה מהורה, ויאמינו בה' ובמשה עבדו, וימשך לנו שפע פרנסה בהרחבה, עדי נזכה לראות בשמחתן של ישראל בביאת בן דוד כב"א.

נתנדב ע"י ידידיו מה"ר ר' אהרן משה פריעד הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בתגלחת בנו למול טוב	נתנדב ע"י ידידיו מה"ר ר' דוד קאהאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת הנכדה אצל בנו הר"ר לוי יצחק נ"ו למול טוב	נתנדב ע"י ידידיו מה"ר ר' בעריש עסטרייכער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו תר"י למול טוב	נתנדב ע"י ידידיו מה"ר ר' חיים ברוך בראדי הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוס בני החתן יונה נ"י למול טוב
--	--	---	---